

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.).

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Forhøjelse af beløb til personlige fornødenheder).

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning angående folketingets ombudsmands beretning for året 1970.

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. VIII) findes i tillæg B. sp. 263 i betænkning fra ombudsmandsudvalget).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til anden (sidste) behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Forslagets tekst og dets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Lovforslaget (nr. 39) findes i tillæg A. sp. 625, fremsættelsen i tidenden sp. 762).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til adoptionslov.

(Lovforslaget (nr. 35) findes i tillæg A. sp. 513, fremsættelsen i tidenden sp. 721).

Første næstformand (Grete Hækkerup): Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af myndighedsloven. (Forældremyndighed over børn uden for ægteskab).

(Lovforslaget (nr. 36) findes i tillæg A. sp. 539, fremsættelsen i tidenden sp. 721).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Lene Bro: Det er selvfølgelig med stor glæde, at jeg ser dette lovforslag lagt på bordet. Det er ikke nogen hemmelighed, at det for mig personlig, og for mit parti på et vist tidspunkt, hvor vi fremsatte forslag, har været en hjertesag.

Nu har vi resultatet af det arbejde, der er gjort af adoptionsudvalget, og jeg kan tilsige ministeren min største velvilje i et udvalgsarbejde, jeg håber må blive meget dybtgående. Men jeg håber også, ministeren vil forstå, at der må komme visse bemærkninger, som henhører under de ting, vi i sin tid berørte i det lovforslag, nogle af mine gruppefæller og jeg lagde frem på bordet her.

Jeg må principielt sige, at det eneste, jeg egentlig vil anke over, er § 9, hvor man ikke foreslår en tidsbegrænsning. Jeg er bange for, at en administration meget nemt kan forsinke nogle ting og netop på en eller anden måde ødelægge det, vi gerne vil opnå, nemlig at forhindre de såkaldte glemte børn. Men jeg håber, at ministeren er enig med mig, og at vi gennem udvalgsarbejdet kan nå frem til helt klare retningslinjer om, hvad det er vi vil med dette.

Yderligere må jeg lige kommentere § 5, stk. 2, hvor der står: kun ægtefæller kan adoptere sammen. Det vil jeg også meget gerne have lejlighed til at drøfte i udvalget, idet vi må tage højde for, at samlivsformerne i dag har forandret sig og der kan måske være folk, der har lyst til at adoptere, uden at de har indgået et lovformeligt ægteskab.

Med hensyn til forslag til lov om ændring af myndighedsloven vil jeg gerne sige til ministeren, at jeg forstår det sådan, at det skal være en trøst for § 3 i forslaget til adoptionslov, hvor der står, at man ikke kan få lov at adoptere sit eget barn; hvis det er tilfældet, vil jeg også gerne have lov at diskutere dette med ministeren i udvalget.

Men jeg tilsiger mit partis velvillighed.

Hanne Budtz: Også fra mit partis side og navnlig af enkelte medlemmer af mit parti

— jeg tænker især på det ærede medlem fru Lis Møller — har der jo været gjort meget i denne sag, og vi har set hen til det arbejde i adoptionsudvalget, der nu er afsluttet, men dog kun delvis, idet det jo er en delbetænkning, der er kommet.

Som det blev lovet i den tidligere justitsministers tid, har jeg forstået, at dette lovforslag, der er et resultat af adoptionsudvalgets arbejde, netop er blevet fremsat uden forudgående høring, som ministeren oplyser det i fremsættelsestalen. Inden vi overhovedet kan komme i gang med et egentligt udvalgsarbejde, må vi vel afvente disse høringer, så lovforslaget er altså vel egnet til at være grundlag for en helt principiel diskussion om denne sag.

Der er derfor efter min opfattelse nærmest kun anledning til at fremkomme med nogle helt principielle bemærkninger om denne sag. Vi synes i det hele taget, det er en god betænkning, der indeholder nogle rimelige synspunkter. Uden at gå alt for meget i enkeltheder skal jeg sige, at det synes at være rigtigt at bevare en adoptionsalder, altså en alder for adoptanten eller adoptanterne, på 25 år med mulighed for dispensation ned til myndighedsalderen, 20 år, men således at de 25 år altså stort set er reglen.

Det er også rigtigt, at der kræves noget særligt af samtykket, af dets form og af den måde, det afgives på, så vi kan blive fri for flere af disse ulykkelige sager, hvor det i virkeligheden har vist sig, at miseren lå i, at der ikke var et tilstrækkelig rigtigt og formelt afgivet samtykke; at det nu skal ske for en offentlig myndighed, synes jeg også er en god idé.

Så er der jo spørgsmålet om, at man tilbagekalder samtykket til en adoption. Også her synes jeg det er rigtigt, hvad udvalget har foreslået, nemlig at der ikke gives nogen ganske bestemte stramme regler og tidsfrister, og at det på den anden side også ligger sådan, at selv om et samtykke tilbagekaldes, kan der være mulighed for alligevel at bevilge adoptionen, såfremt

[Hanne Budtz.]

denne tilbagekaldelse ikke er et rimeligt hensyn til barnets tarv.

Endelig er der hele det store og meget vigtige spørgsmål om de glemte børn. Lovforslaget indeholder også her, synes jeg, noget rimeligt, idet der tages hensyn til den mulighed, der også bør indføres i dansk ret, for, at de såkaldte glemte børn kan blive adopteret. Nu er det jo altid et meget stort problem at definere, hvad der er glemte børn, og jeg synes, det er rigtigt, at man ikke i lovforslaget er kommet ind på en ganske bestemt og fastsat nøgtern tidsgrænse, inden for hvilken der ikke har været nogen kontakt mellem forældrene og børnene. Selv om det først og fremmest er barnets tarv, man må tage hensyn til, er der naturligvis også et hensyn at tage til forældrene; der kan være mange individuelle forhold, som man ikke kan presse ind i en kold og nøgtern tidsfrist i en lovbestemmelse.

Det er altså i det hele taget rigtigt, synes vi, at der ikke er meget stramme tidsbegrænsninger i paragrafferne, og det er naturligvis også rigtigt, at der indføres en adgang til prøvelse ved domstolene.

Det er interessant at læse lovforslaget, men det er også interessant at se, hvad der ikke er med i lovforslaget. Jeg tror, at mange i denne sal endnu husker den voldsomme diskussion i 1950'erne, før den nu-gældende lov, det var vist i april 1957, blev til, og hvor vi i 1956-loven indførte en adgang til at ophæve adoptionen, hvis det viste sig, at det adopterede barn var sindsygt eller åndssvagt, og der ikke havde været nogen mulighed for forældrene for at kende denne situation. Det vakte voldsomt røre, og derfor ser det egentlig ganske flot ud, at nu slettes denne — altså muligvis — med en håndbevægelse; det er nok noget, vi skal se nærmere på, når vi engang kommer til udvalgsarbejdet.

Der er også det ved de glemte børn at lægge særligt mærke til, og som også fremgår af betænkningen, at det er altid let at bortadoptere små børn og spæde børn; det, der er det vanskelige navnlig ved de glemte børn, er, at de er i en sådan alder, at mange potentielle adoptivforældre ikke vil have lyst til at tage sig af dem, idet det er børn,

som de ikke vil kunne formå at præge fra begyndelsen; det er jo et overordentlig ømfindtligt spørgsmål og ikke nær så let at løse, som der undertiden har været givet udtryk for.

Vi er også enige i den mulighed, der nu vil blive i ganske særlige tilfælde for faderen til et barn født uden for ægteskab, ikke for, deri er vi enige, at han skal kunne adoptere sit eget barn, men for, at han kan få tillagt forældremyndigheden over det, hvis der har været en særlig tilknytning, sådan at det er rimeligere at give ham forældremyndigheden end at lade barnet bortadoptere.

Der er mange enkeltheder, jeg ønsker at gå nøjere ind på, men det vil jeg gerne vente med til udvalgsarbejdet.

Nathalie Lind: Også jeg vil takke justitsministeren for, at vi så hurtigt har fået dette lovforslag fremsat, og at man herved opfylder det løfte, som den tidligere justitsminister, hr. Thestrup, afgav.

Når man læser adoptionsudvalgets betænkning — og jeg har studeret den med megen interesse — synes jeg, man bliver klar over, at det var rigtigt, hvad man gjorde i foråret: at man afventede fremkomsten af denne betænkning.

Det er her foreslået, at i særlige tilfælde skal adoption kunne meddeles uden samtykke, såfremt hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger dette, og jeg finder, at denne formulering er langt bedre end en regel om en fast tidsfrist. Ved afgørelsen vil det naturligvis være af væsentlig betydning, om forældrene har undladt at holde sig i rimelig kontakt med børnene, men som det sagkyndige udvalg påpeger, bør dette ikke være eneafgørende; der kan også være kontakter, som er skadelige for barnet, ligesom en påtvungen kontakt kan være uheldig. Det altafgørende må være hensynet til barnets tarv, og derfor finder jeg den formulering, som lovforslaget bygger på, langt bedre.

Ved siden af reglen i § 9 om adoption uden samtykke, hvorved man jo specielt vil kunne løse de ulykkelige problemer, der opstår for børn anbragt i private plejehjem, er der også i lovforslaget en regel om, at man på forhånd skal kunne meddele samtykke til, at barnet adopteres af en person,

[Nathalie Lind.]

som udpeges af en myndighed eller en institution, der har beføjelse til at medvirke ved adoption af børn.

Her er vi altså ved problemet om, hvordan man skal løse forholdet for de såkaldte glemte børn. Talmæssigt er det, som det fremgår af en redegørelse fra socialstyrelsen, vel kun en lille gruppe; det nævnes her, at en opgørelse for året 1970 viser, at det antal børn, der i givet fald kunne være tale om blev bortadopteret, er 39.

Menneskelig set er jeg imidlertid helt klar over de store problemer, der foreligger. Jeg forstår også, at for at give plejeforældrene, der eventuelt vil påtage sig at opdrage et af disse børn, en vis tryghed for, at adoption senere kan gennemføres, er det nødvendigt at finde frem til lovregler herom. Men jeg synes nok, at vi i udvalget må se nærmere på, om denne form med, at man på forhånd giver samtykke til en ikke bekendt person, er den rigtige. Principielt er jeg altså positivt indstillet over for at finde en løsning, men jeg vil dog pege på, at der også her er mindretalsudtalelser i betænkningen.

I denne forbindelse, når jeg tager plejeforældrenes forhold frem, vil jeg spørge — det er nok mere rettet til socialministeren — om man i forbindelse med dette lovforslag påtænker ændringer i børneforsorgsloven. Udvalget er jo flere steder inde på dette, men det, jeg her især tænker på, er, at hvis der er givet et påbud om, at et barn ikke må fjernes fra et plejehjem, så kan barnets naturlige forældre gå til landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg og få denne afgørelse behandlet her. De har altså en appelmulighed. Men jeg synes, at man i dette lovforslag i for høj grad har glemt plejeforældrene og altså også i børneforsorgsloven, som den er i dag, for hvis det omvendte sker, at børneværnet fjerner et barn fra plejehjemmet, så har plejeforældre ingen mulighed for at føre sagen videre. Her kan der jo også være vægtige hensyn til barnets tarv, og de må tilsige en så dybtgående behandling af sagen som muligt.

Jeg er enig i den formalisering, der vil ske af samtykket; jeg er tilfreds med, at der står, at samtykket enten skal afgives for overøvrigheden eller en anden instans, som

justitsministeren bemyndiger hertil. Den tidligere regering havde sat en undersøgelse i gang af, om det var rigtigt at opretholde statsamterne, og hvis denne undersøgelse, som jeg formoder bliver videreført, skulle føre til det resultat, at de ikke skal oprettholdes, er der altså allerede her skabt hjemmel for, at disse overøvrighedsforretninger kan varetages af en anden myndighed.

Jeg er også enig i, og jeg synes, det er absolut nødvendigt, at loven har en bestemmelse om, at de forældre, som nægter at give samtykke til adoption, hvis deres bestemmelse bliver tilsidesat, da har ret til at indbringe sagen for retten. Men igen her må jeg rejse spørgsmålet om plejeforældrenes stilling. De søger om adoption, får afslag, fordi forældrene ikke vil give samtykke og overøvrigheden skønner, at hensynet til barnets tarv ikke afgørende tilsiger en adoption uden forældrenes samtykke. Men så kan plejeforældrene ikke gøre mere, så er vejen for en videre prøvelse lukket af for dem, og jeg synes, der burde være ligestilling her. Flere af de sager, vi ulykkeligtvis har været stillet over for i de senere år, har jo ikke mindst berørt plejeforældre dybt, og derfor synes jeg, det er forkert, at man, som det sker i lovforslaget, vil afskære en domstolsprøvelse. Der er jo også her en særudtalelse fra amtskontorchef Henrik Fogh.

Fru Hanne Budtz var inde på en anden side af sagen, nemlig at man foreslår ophævet bestemmelserne om, at adoptanter skal have ret til at forlange adoptionen ophævet på grund af adoptivbarnets åndssvaghed eller sindssygdom. Jeg ved, hvor meget man diskuterede det i 1956, og jeg synes næsten, man har været så optaget af problematikken om de glemte børn, at justitsministeren helt glemmer dette i sin fremsættelsestale; der kommer så i bemærkningerne til lovforslaget nogle ganske enkelte udtalelser herom. Men det kan måske skyldes, at man efterhånden er nået til den fælles opfattelse, som jeg kan dele, at det er rigtigt at ophæve den gældende bestemmelse i adoptionsloven. For danske børn er forholdet vel det, at der foretages så grundige undersøgelser, at sådanne tilfælde vel her sjældent vil forekomme, men vi behøver vel blot at tænke på det stigende antal adoptioner af udenlandske børn, som jo ville være højst ulykkeligt stillet, hvis de

[Nathalie Lind.]

blev alene tilbage i et fremmed land uden familie eller slægt.

Med hensyn til de ændringer, der er foreslået i myndighedsloven, er jeg enig i, at faderen skal kunne få tillagt forældremyndigheden over barnet, hvis moderen ønsker at bortadoptere det til en anden end sin ægtefælle. Det er en følge af de regler, man indførte i 1969, og jeg ser det som en videreførelse af den ligeretspolitik, vi også fra mit partis, fra venstres, side er tilhængere af.

Fru Lene Bro nævnedes først lovforslagets § 5 om, at kun ægtefæller kan adoptere sammen. Jeg formoder, at når justitsministeriets ægteskabsudvalg fra 1969 har gennemarbejdet de problemer, der opstår, når to mennesker lever sammen i et ægteskabs-lignende forhold uden, som det hedder, at have papir på det og har afklaret denne problemstilling, kommer vi også til at se på spørgsmålet her i adoptionen, men jeg er enig i, at vi nok i første omgang må afvente denne redegørelse.

Jeg tror også, der er andre spørgsmål, vi skal se på i udvalget. Der var måske mulighed for, at vi af socialministeren kunne få oplyst, om man overvejer at ændre børnetilskudsloven i forbindelse med adoptanter. Vi er bekendt med et tilfælde for nylig, hvor en mand adopterer sin afdøde kones børn og nu som enlig forsørger er afskåret fra at få det særlige børnetilskud, der svarer til det normalbidrag, som man kunne få til et forældreløst barn eller til et barn, hvortil faderskabet ikke var fastslået. Her synes jeg at den enlige adoptivfader eller adoptivmoder må have samme ret som den enlige forsørger i øvrigt.

Til sidst skal jeg blot knytte nogle ord til bemærkningerne i udvalgsbetænkningen om, hvilke myndigheder der skal behandle disse sager. Lovforslaget går jo ud fra, at det skal være overvrigheden, der meddeler bevilling, og at det er ved de ordinære domstole, spørgsmålet om vurderingen af forholdene, hvis der ikke foreligger samtykke, skal afgøres. Der er ikke enighed på dette område, og vi må vel også diskutere dette i udvalget, men jeg vil godt føre den tanke frem, at socialministeren har bebudet et forslag om oprettelse af en social ankeret. Mon ikke vi skulle overveje i udvalget at lade i hvert fald domstolskontrollen i disse

sager henlægge til denne ankeret? Det kommer jo an på, hvordan den bliver opbygget; men som jeg forestiller mig det, skulle man vel her få et organ, som både ud fra sin praksis har social indsigt og samtidig i kraft af sin uafhængighed af administrationen er udstyret med de fornødne judicielle garantier.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige på venstres vegne en velvillig og interesseret udvalgsbehandling af disse meget vigtige lovforslag.

Valbak: Jeg vil også med det samme bringe min anerkendelse af den hurtighed, hvorved lovforslaget er kommet frem. Til gengæld må ministeren vel også erkende, at folketinget havde handlet forkert, hvis det i foråret havde ladet sig presse til at tage stilling på grundlag af det forslag, som medlemmer af den socialdemokratiske gruppe dengang lagde frem. Sagen er jo den, at ministeren i et og alt følger det lovudkast, som et flertal af sagkyndige har samlet sig om.

Og hvordan ser så det forslag ud? På intet punkt følges de løsningsforslag, som blev lagt frem i sin tid. Sidste års udspil indeholdt forslag om at nedsætte mindstealderen for adoptanter til 20 år. Ministeren foreslår den gældende regel bibeholdt, men med adgang til dispensation. Jeg er enig med ministeren, og jeg er altså også enig i betænkningens begrundelser.

Udspillet dengang ville give en uægte-skabelig fader adoptionsret. Ministerens forslag giver faderen kvalificeret adgang til at få forældremyndigheden i den situation, hvor moderen ønsker at bortadoptere. Også her er jeg enig med ministeren og altså enig i de begrundelser, der er givet.

Udspillet sidste år ville løse problemet omkring tilbagekaldelse af samtykke med en 12 måneders regel, og man ville give hjemmel til tvangsadoption uden samtykke med anvendelse af en generel 2 års regel. Nu bagefter kan vi vel nok se, at også på de to punkter ville vi have handlet forkert, hvis vi havde truffet et valg i foråret. Vi ville have manglet et kvalificeret grundlag at tage politisk stilling på. Det er det, vi har nu.

Dermed har jeg ikke villet kritisere de mål, som sidste års udspil forfulgte. Det er

[Valbak.]

de samme, som forfølges i de lovforslag, vi behandler i dag, og dem kan mit parti give sin tilslutning. Men når jeg har opholdt mig lidt ved denne sags politiske forhistorie, er det, fordi det minder i hvert fald mig om de fristelser, vi har i det høje ting og tit kan falde for, nemlig at haste til hurtigt opstillede løsninger på meget komplicerede problemer alene på grund af enkeltstående dramatiske hændelser og skæbner. De bagved liggende problemer er jo som regel så dybtgående, at de desværre yderst sjældent finder en egentlig løsning gennem reglerne ude i det område, hvor symptomet viser sig med dramatisk effekt.

Med en ændring af reglerne kan vi vel forhåbentlig nå til at give en udvikling et hensigtsmæssigt drej, hvis vi vel at mærke tildeler os selv den tid, der skal til for at lave de regler, som er egnede til formålet uden at have utilsigtede sidevirkninger.

Vor tilslutning til lovforslaget om ændring af myndighedsloven er uforbeholden, så uforbeholden, at vi end ikke har noget ønske om udvalgsarbejde om dette lovforslag.

Adoptionslovforslaget vil vi derimod gerne have lejlighed til at se nærmere på i udvalg. Der er jo tale om en fuldstændig revision. Om de fleste af lovforslagets 31 paragraffer er vi enige. Om resten er vi ikke på forhånd uenige. Men det er dem, vi vil lægge vægt på at få drøftet, få prøvet af over for andre mulige løsninger, få vejret osv.

Det drejer sig især om nydannelserne omkring samtykke og tvangsadoption. Problemet har vel været og er at finde en balance. På den ene side har vi den øvrige lovgivning om børn, her specielt børneforsorgslovgivningen, dens tilbudslinje, dens sigte. Loven hviler på frivillighed, ikke på tvang. Loven forpligter forsorgen til at anvende hjælpeforanstaltningerne med sigte på at vedligeholde, stabilisere eller retablere forbindelse imellem barn og normale forældre. Heroverfor står så behovet for at have regler, der i undtagelsestilfælde gør brud på den almindelige linje af hensyn til barnet.

Det, vi må drøfte, er da, om man med lovforslaget har ramt så tæt på balancepunktet, som det er muligt. Vi må drøfte,

om det er hensigtsmæssigt at opretholde en tilbagekaldelsesret for samtykke, efter at vi indfører en betryggende procedure forud for og i forbindelse med afgivelse af samtykke. Vi gennemfører jo med lovforslaget regler, der sikrer tid for rolig overvejelse, for nøje vejledning om retsvirkningerne og for skriftlighed lige over for kompetent offentlig myndighed. Spørgsmålet er da: tjener det nogen af parternes sande interesser, den, der bortadopterer inklusive, at der efter denne proces fortsat kan hænge en muligvis skadelig tvivl i luften? Jeg ser, at plejehjemsforeningerne, jeg ser, at mødrehjælpen mener, at der kan være behov for uigenkaldelighed, og jeg ser også, at der i en mindretalsudtalelse gives udtryk for samme holdning. Jeg mener i øvrigt, at denne mindretalsudtalelse som helhed må indgå i vore drøftelser i udvalget.

Jeg ser på den anden side også, at Europa-konventionen forudsætter en tilbagekaldelsesmulighed, men andre af konventionens bestemmelser tyder så på, at man forudsætter, at de enkelte lande har andre bestemmelser, der kan løse eventuelle problemer. Jeg tænker her på lovbestemmelser om fratagelse af forældremyndigheden med den virkning, at samtykke ikke behøves for videre adoption. Her i landet er mulighederne for at anvende den fremgangsmåde meget begrænsede. Ud fra en samlet vurdering vil derfor en regel om uigenkaldelighed måske næppe bringe os ud til kanten af de beskyttelseshensyn, som konventionen tilsigter at tilgodese.

Lovforslaget søger sig vej ud til en løsning med en undtagelsesbestemmelse om, at man kan se bort fra tilbagekaldelsen. Anvendes bestemmelsen efter sin hensigt, vil den, så vidt jeg kan se, opfylde sit formål, nemlig at tjene det konkrete barns tarv, men den konkrete mor havde været bedre tjent med, at samtykket i sin tid var uigenkaldeligt.

Men lad os nu få en rolig drøftelse i udvalget om dette spørgsmål, og det gælder også forslaget til løsning af problemerne i de tilfælde, hvor der er åbenlyst behov for adoption af hensyn til barnets tarv, men hvor samtykke ikke foreligger.

Betænkningen giver gode grunde for, at man skal lade være med at formulere en lovbestemmelse med hjemmel til at foretage

[Valbak.]

tvangsadoption efter f. eks. 2 års manglende kontakt mellem barn og forældre. Nogle børns behandling tilsiger, at forældrene holder sig væk for en kortere eller længere periode end de 2 år. Hertil kommer, at børnepsykiatere og børnepsykologer fortæller os, hvor afgørende det er, at kontakten med det nye forældrepar for spædbørns vedkommende startes senest omkring 7-8 måneders alderen; modsat gives for de noget ældre børn med tabt forældrekontakt næppe nogen løsning, der kan indeholdes i en standardformulering.

Om vi skal blive stående på ministerens forslag til løsning af et behov for tvangsbestemmelser, er måske et spørgsmål om, hvordan vejledende cirkulærer udformes. Det vil derfor, synes jeg, være af betydning, om vi i udvalget kan få forelagt et udkast til vejledende cirkulærer på disse punkter.

Sammenfattende vil jeg gerne sige, at lovforslaget vil gennemført give bidrag til en bedre løsning af problemer, der har givet stød til lovforslagets udarbejdelse, hvis altså loven til sin tid administreres efter sin hensigt. Vi har ikke skråsikre forhånds-meninger om, at andre bestemmelser end de foreslåede vil være bedre egnede.

Med disse bemærkninger har jeg gerne villet bidrage til, at ministeren allerede nu kan forberede de kommende drøftelser i udvalget, for vi har nemlig et ønske om, at denne lovgivning bringes i hus snarest og senest inden denne samlings udløb, og vore bestræbelser vil være bestemt af det.

Ruth Olsen: Dette samfund hviler som bekendt på den hellige almindelige og private ejendomsret. Dette princip har normalt ret så uheldige virkninger, men når det drejer sig om forældrenes ejendomsret til børnene, plejer det ikke at give anledning til de helt store problemer. Vi er jo alle enige om, at samfundet har et medansvar, når det gælder at beskytte de værgeløse, børnene, selv om vi dermed af og til må trodse ejendomsrettens indehavere.

I det foreliggende forslag til ny adoptionslov er der da også i erkendelse af, at hensynet til børnene kan gøre det nødvendigt, åbnet mulighed for at se bort fra forældrenes manglende samtykke til adoption eller fra en vilkårlig tilbagekaldelse af et én gang

givet samtykke, i ganske ekstraordinære tilfælde vel at mærke.

At loven åbner en sådan mulighed, behøver ikke i sig selv at give anledning til bekymring. Det, der bekymrer én nok så meget, er den kendsgerning, at det mest afgørende ved denne såvel som ved så mange andre love i øvrigt er den måde, den vil blive administreret på. Kan man nu f. eks. regne med, at når vi nu rykker paragraffen med princippet om barnets tarv frem i forreste geled, vil det også blive vurderet så højt, at en eller anden aldersgrænse eller et par overvægtskilo f. eks. ikke vil blive afgørende?

Det er glædeligt, at vi nu samtidig får en ændring i myndighedsloven, sådan at den ugifte far får mulighed for at få forældremyndigheden til sit barn, hvis moderen ikke ønsker at have den. Men vil loven så blive administreret sådan, at det også bliver en reel mulighed for ham? Vil man tage konsekvensen af, at flere og flere lever sammen uden at have papir på hinanden, altså i de såkaldte papirløse ægteskaber?

Principielt kan jeg gå ind for ændringerne, men jeg vil gerne i udvalget have lov at se lidt nærmere på de kriterier, der lægges til grund for vurderingen af, dels hvorvidt eventuelle personer er værdige til at adoptere eller ej, dels hvilke frister man generelt set vil betragte som rimelige med hensyn til, hvornår et barn anses for glemt henholdsvis faldet til i et plejehjem, hvor det er anbragt med adoption for øje. For vi lægger med denne lovgivning et meget stort ansvar på de besluttende instanser. Hvordan sikrer vi os de mest menneskelige og for barnet bedst mulige afgørelser?

Lovforslaget betyder imidlertid et fremskridt, som jeg i øvrigt vil tilslutte mig.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg takker samtlige ordførere for den meget velvillige behandling, lovforslagene her har fået, og for tilsagnet om at medvirke til et grundigt og dybtgående udvalgsarbejde. Jeg takker også hr. Valbak for tilsagnet om — og jeg håber, det gælder alle udvalgets medlemmer — at medvirke til en hurtig gennemførelse af lovforslagene. Ved hurtig forstod hr. Valbak, og det gør jeg også, at det bliver færdigt i denne folketingssamling.

Der er i disse lovforslag mange vigtige

[Justitsministeren.]

ændringer, som presser sig på, og så kan jeg da ikke lade være med at sige i den forbindelse, at når man nu sammenholder dette forslag til adoptionslov med det forslag, der blev fremsat af medlemmer af socialdemokratiet i forrige samling, skal man passe på, at man ikke hæfter sig for meget ved det formelle og ved de formelle uligheder, for ser man på sigtet med det lovforslag, der var til behandling i sidste samling, og dem, der er til forhandling her, er det det samme, nemlig at gavne barnet; det er barnets tarv, der holdes frem hele tiden.

Der er faldet mange bemærkninger, og jeg skal prøve at kommentere nogle af dem.

Fru Lene Bro havde et par anker, f. eks. over at der ingen tidsbegrænsning er i § 9; andre priste lovforslaget netop for dette. Der er altså noget, der skal drøftes, og jeg tror, det vil være muligt at finde frem til et resultat, som alle kan tiltræde.

Fru Lene Bro er også utilfreds med, at kun ægtefæller kan adoptere sammen, men jeg mener, at vi her nok må afvente ægteskabsudvalgets betænkning, hvor dette spørgsmål rettelig hører hjemme. Jeg synes ikke, vi bør skride til en lovgivning på dette område, før vi har fået ægteskabsudvalgets betænkning. Denne bemærkning kan også gælde fru Ruth Olsen, som var inde på de samme betragtninger.

Så spørger fru Lene Bro, om forslaget om en ændring af myndighedsloven er en trøst for bestemmelsen i adoptionslovforslagets § 3. Hertil vil jeg gerne sige, at når man i fjor drøftede spørgsmålet om at tillægge faderen til et barn født uden for ægteskab mulighed for eller ret til at adoptere sit eget barn, var det jo, fordi man ikke dengang havde tænkt på, at man faktisk lettere kunne løse spørgsmålet ved simpelt hen at give faderen til barnet forældremyndighed, for så har faderen faktisk fået akkurat de samme rettigheder, som han ville få som adoptant. Her ser man altså nytten af, at man lader specielt sagkyndige behandle så indviklede problemer, som der her er tale om.

Jeg synes, der er grund til at påskønne det hurtige arbejde, som dette udvalg har præsteret, og jeg er glad for, at vi nu også

får ros for, at vi så hurtigt følger udvalgsbetænkningen op med et lovforslag; jeg tror kun, der gik 2-3 dage, fra udvalgsbetænkningen blev afleveret, til vi fremsatte lovforslag. Men heraf følger jo så også, hvad nogle ordførere har været inde på, blandt andre fru Hanne Budtz, at vi endnu ikke har haft nogen høring på lovforslaget. Jeg kan sige, at straks da vi modtog betænkningen, gik den ud til høring hos en lang række institutioner og personer, og resultaterne af denne høring, som vi har bedt om at få hurtigt, vil blive forelagt folketingsudvalget, efterhånden som de indløber. Jeg er ikke i tvivl om, at de vil bidrage til at fjerne megen tvivl, som her under første behandling er rejst, og være egnet til at lette udvalgsbehandlingen.

Fru Hanne Budtz gjorde rigtigt opmærksom på, at dette er en delbetænkning, og at der senere kan ventes en færdiggørelse af udvalgets arbejde med en betænkning om adgangen til at medvirke til adoption.

Jeg er enig med fru Hanne Budtz i, at det er en god betænkning, den er smidig, og den er forsigtig, som det sømmer sig arbejde udført af så højt kvalificerede personer. Jeg er glad for, at også fru Hanne Budtz anerkender, at vi nu får en domstolsprøvelse.

I den forbindelse vil jeg gerne nævne de bemærkninger, som fru Nathalie Lind kom med om, hvorvidt vi kunne lade den såkaldte sociale ankeret — er det ikke sådan, den hedder? — optræde som det organ, hvorved domstolsprøvelsen skal finde sted. Se, det er sprængfarligt stof, det kan jeg rolig sige, for hvad betyder det? Denne sociale ankeret er jo tænkt som et administrativt organ. Har man tænkt sig, at denne sociale ankeret skulle etableres som en slags underinstans eller eneste instans i disse sager, eller skulle der være mulighed for at anke direkte fra denne sociale ankeret til de ordinære domstole? Det kunne medføre, at man uden videre ved et pennestrog lader et organ som dette bestående af i hovedsagen administrativ myndighed overføre til et område, som er uden for ombudsmandens kompetence, og det kan da vist ikke være rigtigt. Der er altså noget her, som i høj grad skal overvejes. Jeg vil meget fraråde, at man etablerer denne sociale ankeret som en direkte domstol i grundlovens forstand.

[Justitsministeren.]

Det må og skal være en administrativ ankeinstans, ligesom vi har det inden for f. eks. skatteområdet.

Med hensyn til bemærkningerne fra hr. Valbak om, at der var denne grove uoverensstemmelse mellem lovforslaget fra i fjor og dette lovforslag med hensyn til aldersgrænsen for at kunne adoptere, må jeg måske have lov at pege på, at den reelle forskel er mikroskopisk. Her fastslås som hovedregel i lovforslaget, at alderen er 25 år med adgang til at dispensere. I lovforslaget fra i fjor hed det, at aldersgrænsen skulle være myndighedsalderen, men i den fremsættelsestale, som ledsagede lovforslaget, hedder det udtrykkelig, at man forudsætter, at bestemmelsen administreres således; at adoptionsbevilling kun i undtagelsestilfælde meddeles personer under den hidtil gældende aldersgrænse. Jeg vil gerne spørge: hvor er så egentlig forskellen?

Jeg tror ikke, det er lønsomt at bore for meget i de rent formelle forskelle, der kan være. Jeg erkender, at det lovforslag, vi her bearbejder, i højere grad end det, vi behandlede i fjor, bærer præg af at være udarbejdet af den højeste sagkundskab, vi har på området.

Jeg tror, jeg skallade det blive ved disse bemærkninger, idet jeg naturligvis tilsiger udvalget, som jeg ventet bliver nedsat til behandling af disse lovforslag, min medvirken til at komme til et godt og fornuftigt resultat inden denne samlings afslutning.

Hermed sluttede forhandlingene.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):
Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om skoleskibsafgift har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Retsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af tinglysningsloven. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 1. december, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om prismsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing. (Ophævelse af adgangen til at oprette indekskontrakter).

2) *Spørgsmål til ministrene.*3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov for Grønland om indførselsafgifter m. v.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m., af lov om rettens pleje og af lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse. (Privatlivets fred m. m.).

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Privatlivets fred) [af Thestrup m. fl.].

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m. [af Thestrup m. fl.].

Mødet hævet kl. 14.56.

25. møde.

Onsdag den 1. december kl. 10.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om pristalsreguleret alderdomsfor- sikring og alderdomsopsparing. (Ophævelse af adgangen til at oprette indeksskontrakter).

(Lovforslaget (nr. 49) findes i tillæg A. sp. 881, fremsættelsen i tidenden sp. 877).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Poul Dalsager: Jeg vil gerne indlednings- vis takke ministeren for det forslag, som han her har fremsat, og som jeg anser for at være en god begyndelse til oprydning i fra- dragsjunglen og en god begyndelse til et mere retfærdigt skattesystem, et system, efter hvilket vi i hvert fald ikke i så høj grad mere handler efter ordene om, at den, som har meget, skal mere gives.

Indeksskontrakterne er i den retning vel den værste af de såkaldte skattebegunstigede opsparingsordninger, idet man ikke alene får et betydeligt nedslag i skatten, størst for de største indtægter, men herudover også til sin tid for de øvrige skatteyderes regning får det såkaldte indekstillelag, som man som indehaver af sådanne indeksskontrakter har krav på.

Det er jo ganske betydelige summer, vi på den måde har forpligtet kommende skatteydere til at udrede, af økonomi- og budgetministeren beregnet til en kapitalise- ret værdi på 20 milliarder kr. under forud- sætning af, at der ikke ophæves en del af de tegnede kontrakter; det gør der sandsynlig- vis nok, det må man da i det mindste håbe.

Det er vel ligefrem et spørgsmål, om ikke det til sin tid kunne betale sig for staten at

nedsætte skatten ved ophævelse af indekss- kontrakter for at sikre sig, at så mange som muligt ophævede disse, og at man ikke til sin tid kom til at hænge på disse garan- terede indekstillelag, som jo altså kan løbe op til ganske betydelige beløb.

Jeg kan selvfølgelig godt se, at det ikke ville være særlig heldigt at få alle indekss- kontrakterne ophævet på én gang af hensyn til den forøgelse af den øjeblikkelige købe- kræft, en sådan ophævelse ville betyde. På den anden side får staten jo nogle af skatte- lettelserne tilbage, hver gang en kontrakt ophæves, selv om det altså er fordelagtigt for skatteyderen, fordi skatten er mindre end den skat, han ellers skulle have betalt af det beløb, det drejer sig om.

En anden grund end de allerede nævnte til, at socialdemokratiet ønsker denne lov gennemført, er vor tvivl om, at ordninger af denne karakter forøger opsparingen væ- sentligt. Jeg henviser her til ministerens fremsættelsestale, hvori han mere end an- tyder, at det er stat og kommune, der løbende finansierer hele den nyopsparing, som foregår ved hjælp af disse ordninger.

Endelig er der jo den gode grund til at fremkomme med lovforslaget, at årsagen til ordningens start i sin tid var ønsket om at give de borgere, som ikke kunne opnå fuld folkepension, mulighed for at sikre sig en årlig pensionslignende ydelse, pristalssikret af staten. Nu har vi jo imidlertid gennem- ført den fulde folkepension til alle, og be- grundelsen fra 1957 for at bevare ordningen eksisterer altså ikke længere.

Endelig vil jeg gerne anføre, at en væ- sentlig del af besværet med vort skatte- system skyldes den omtalte skattefradrag- jungle. Jeg vil gerne ønske regeringen fortsat godt bytte ved jagt i denne jungle, idet jeg på socialdemokratiets vegne anbefaler det foreliggende lovforslag til velvillig behan- dling.

Poul Schlüter: Da vi sidst havde en kort- varig socialdemokratisk regering, lykkedes det at få afskaffet kapitalbindingsordningen.